

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Кваліфікаційна робота
бакалавра**

**ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ**

Виконав: студент 4-го курсу, гр. 6.2810-пуа-з
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»
А.С. Селін

Керівник: професор кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи,
доцент, д.філос.н. Краснокутський О.В.

Рецензент: завідувач кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи,
професор, д.філос.н. Бутченко Т.І.

Запоріжжя – 2024

забезпечення туристичної галузі. 7. Дослідити сучасний стан розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму на національному та регіональному рівні (на прикладі Запорізького регіону). 8. Сформувати основні фактори оптимізації розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму на національному та регіональному рівні (на прикладі Запорізького регіону).

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1 рисунок, 1 таблиця

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Краснокутський О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	02.02.2024	02.02.2024
Розділ 2	Краснокутський О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	11.03.2024	11.03.2024
Розділ 3	Краснокутський О.В., доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	03.04.2024	03.04.2024

7. Дата видачі завдання 18 січня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Листопад – грудень 2023	<i>виконано</i>
2.	Бібліографічний пошук	Січень – лютий 2024	<i>виконано</i>
3.	Розробка основних положень роботи	Січень – лютий 2024	<i>виконано</i>
4.	I розділ	Лютий 2024	<i>виконано</i>
5.	II розділ	Березень 2024	<i>виконано</i>
6.	III розділ	Квітень 2024	<i>виконано</i>
7.	Систематизація висновків	Травень 2024	<i>виконано</i>
8.	Нормоконтроль	Травень 2024	<i>виконано</i>

Студент _____ А.С. Селін

Керівник роботи _____ О.В. Краснокутський

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.В. Заїка

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 57 сторінок, 72 позиції у списку літератури, 1 рисунку, 1 додатку.

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ТУРИЗМ

Мета дослідження: дослідити публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на регіональному рівні Запорізької області

Об'єкт дослідження: публічно-управлінське забезпечення України.

Предмет дослідження: публічно-управлінське забезпечення розвитку галузі туризму на рівні Запорізького регіону

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, структурно-функціональний аналіз.

Новизна дослідження: полягає у комплексному підході до аналізу публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на рівні Запорізького регіону, з урахування важливості туризму, як чинника повоєнного відновлення.

Гіпотеза: необхідно реформувати публічно-управлінське забезпечення галузі туризму на рівні Запорізького регіону.

Висновки: 1. Управління туризмом є вирішальним для економічного та соціокультурного розвитку, вимагаючи інтеграції сучасних технологій та стратегічного планування. Ефективність цього процесу залежить від адаптації до регіональних особливостей та глобальних тенденцій, що вимагає комплексного підходу до управління та реформування нормативно-правової бази.

2. На регіональному рівні, ефективне управління туризмом потребує створення умов для розвитку сектору, заснованих на сталості, інноваціях та міжнародних стандартах. Україна прагне до стратегічного розвитку туризму до 2026 року, враховуючи глобальні тренди та місцеві особливості для забезпечення сталого соціокультурного прогресу.

3. Проблеми у публічному управлінні та відсутність координації влади у Запорізькому регіоні гальмують розвиток туризму, вимагаючи оновлення стратегій та створення єдиної бренд-ідентичності. Створення Координаційної ради, а також розробка адаптивної стратегії, може сприяти відновленню та соціально-економічному розвитку регіону.

SUMMARY

The qualifying work consists of 57 pages, 72 items in the list of references, 1 figure, 1 appendix.

PUBLIC ADMINISTRATION, PUBLIC ADMINISTRATION SUPPORT, TOURISM

The purpose of the study: to study the public administration of tourism development at the regional level of Zaporizhzhia region

Object of research: public administration in Ukraine.

Purpose of the study: to study the public administration of tourism development at the regional level of Zaporizhzhia region

Object of research: public administration in Ukraine.

Subject of research: public administration support of tourism development at the level of Zaporizhzhya region

Research methods: analysis, synthesis, induction, deduction, structural and functional analysis.

The novelty of the study is an integrated approach to the analysis of public administration support for the development of the tourism industry at the level of Zaporizhzhia region, taking into account the importance of tourism as a factor in post-war recovery.

Hypothesis: it is necessary to reform the public administration of the tourism industry at the level of Zaporizhzhia region.

Conclusions: 1. Tourism management is crucial for economic and socio-cultural development, requiring the integration of modern technologies and strategic planning. The effectiveness of this process depends on adaptation to regional peculiarities and global trends, which requires an integrated approach to management and reform of the regulatory framework.

2. At the regional level, effective tourism governance requires the creation of conditions for the development of the sector based on sustainability, innovation and international standards. Ukraine is committed to the strategic development of tourism until 2026, taking into account global trends and local specifics to ensure sustainable socio-cultural progress.

3. Problems in public administration and lack of coordination of authorities in Zaporizhzhia region hinder tourism development, requiring updated strategies and the creation of a single brand identity. The creation of a Coordination Council, as well as the development of an adaptive strategy, can contribute to the recovery and socio-economic development of the region.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	6
1.1. Історія дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення галузі туризму.....	6
1.2. Уточнення основних понять дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «туризм»	10
1.3. Принципи та методи дослідження публічно-управлінського забезпечення	16
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	21
2.1 Сутність, зміст, форми, принципи публічно-управлінського забезпечення галузі туризму.....	21
2.2 Механізми публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на національному та регіональному рівні	25
2.3 Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму	31
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИЗМУ В ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ.....	36
3.1. Сучасний стан розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому регіоні	36
3.2. Основні фактори оптимізації розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому регіоні	40
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	47
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження визначається необхідністю у вивченні та вдосконаленні механізмів управління туристичною сферою для забезпечення її стійкого розвитку та підтримки ефективної туристичної інфраструктури. Туризм є важливою галуззю економіки, що сприяє росту ВВП, створенню нових робочих місць та підвищенню соціально-економічного розвитку регіонів.

По-перше, туризм є вагомим економічним сектором, який робить значний внесок у глобальну економіку. Розвинута туристична індустрія може слугувати ключовим фактором економічного зростання регіону, забезпечуючи залучення інвестицій та розширення бізнес-можливостей. Вивчення публічно-управлінського аспекту туризму на регіональному рівні дозволяє ідентифікувати оптимальні стратегії та інструменти для підтримки розвитку туристичного бізнесу та підвищення його конкурентоспроможності.

По-друге, ефективне управління туристичною галуззю регіону вимагає комплексного підходу та співпраці між громадськими організаціями, бізнес-середовищем та органами влади. Дослідження питань публічного управління в туризмі дозволяє визначити оптимальні механізми партнерства та співпраці, спрямовані на досягнення спільних цілей, таких як розвиток інфраструктури, підвищення якості послуг та забезпечення сталого розвитку.

По-третє, у зв'язку зі зростанням свідомості суспільства щодо екологічних питань, важливим стає вивчення аспектів екологічної стійкості в туризмі на рівні регіону. Публічно-управлінське регулювання може сприяти впровадженню екологічно чистих технологій, зменшенню негативного впливу туристичної діяльності на природне середовище та забезпеченню сталого розвитку регіону.

Загалом, дослідження публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на рівні регіону має велике значення для забезпечення ефективного управління туристичною індустрією, підвищення конкурентоспроможності регіону та забезпечення постійного розвитку на певній території.

Актуальність дослідження публічного управління галуззю туризму на рівні регіону полягає в його спроможності виявити та проаналізувати ефективні методи, стратегії та інструменти, які можуть сприяти розвитку туристичного сектору в конкретному регіоні. Це дозволяє ідентифікувати проблеми, з якими зіштовхуються відповідні органи влади, та розробляти рекомендації для поліпшення управлінської практики, сприяючи сталому розвитку туризму та максимальному використанню його потенціалу на місцевому рівні.

Про актуальність також свідчить наявність вітчизняних наукових праць за темою, а саме Биркович В.І., Гостєвої Н.П., Домбровської С.М., Леоненко Н., Опанасюк Н.А., Саух І.. Про важливість впровадження сучасних європейських методів державного управління галузі туризму свідчать дослідження науковців Алексеєвої Ю.В., Бартощук О., Герасименко В., Михайлюк О., Мокляк А..

Об'єктом дослідження є публічно-управлінське забезпечення України.

Предмет дослідження: публічно-управлінське забезпечення туристичної галузі на рівні Запорізької області.

Метою дослідження є дослідити публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на регіональному рівні Запорізької області.

Задля досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі завдання:

- проаналізувати історію дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення в Україні;
- окреслити основні поняття дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «туризм»;
- визначити принципи та методи дослідження публічно-управлінського забезпечення;
- дослідити сутність, зміст, форми та принципи публічно-управлінського забезпечення галузі туризму;
- описати механізм публічно-управлінського забезпечення галузі туризму на національному та регіональному рівні;
- проаналізувати закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення туристичної галузі;

– дослідити сучасний стан розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму на національному та регіональному рівні (на прикладі Запорізького регіону);

– сформулювати основні фактори оптимізації розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму на національному та регіональному рівні (на прикладі Запорізького регіону).

Апробація дослідження. Дослідження було апробоване на XIV міжнародній науково-практичній конференції «Прогнозування та проектування майбутнього країни: відновлення в умовах глобальних ризиків та невизначеностей» з темою: «Розвиток туризму як чинник повоєнного відновлення громад».

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури, додатків.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

1.1. Історія дослідження проблеми публічно-управлінського забезпечення галузі туризму

Розвиток туристичної галузі є одним із пріоритетних напрямків економіки більшості країн, що вимагає ефективного регулювання а відповідно і публічно-управлінського забезпечення. Для початку, вважаємо за необхідне окреслити історію дослідження цієї проблеми. Достатня кількість досліджень свідчить про значний інтерес вчених до вивчення механізмів державного регулювання туризму, що зумовлено його соціально-економічною важливістю та потенціалом для розвитку регіонів.

Історія дослідження проблем публічно-управлінського забезпечення в галузі туризму складається з різноманітних аспектів та етапів розвитку, що відображають еволюцію у розумінні та практиці управління туризмом. Починаючи з ранніх стадій розвитку туризму як індустрії, дослідники здебільшого зосереджувалися на соціологічних та економічних аспектах. Вони аналізували взаємодію соціуму та економічні наслідки туризму для різних регіонів та спільнот.

З часом зросла потреба у систематичному управлінні туристичними процесами. Це призвело до виникнення теорії управління туризмом як окремої галузі. Перші дослідження у цьому напрямку з'явилися в останні десятиліття. Розвиток галузі включає дослідження ролі держави в регулюванні туристичних процесів та оцінку ефективності державних програм у сфері туризму.

Сучасні дослідження охоплюють широкий спектр питань, включаючи регулювання туристичної діяльності, розвиток інфраструктури, сталий розвиток та інші аспекти. Особлива увага приділяється міжнародному співробітництву та

стандартизації управління туризмом для забезпечення єдності підходів у різних країнах та регіонах.

З появою нових технологій та інновацій, таких як інтернет, мобільні додатки та аналітика даних, виникають нові можливості для управління туризмом. Дослідження в цьому напрямку вивчають вплив технологій на туристичну індустрію та способи їх використання для підвищення ефективності управління.

У зв'язку зі змінами клімату і зростаючим ризиком стихійних лих, дослідження в області управління туризмом також звертають увагу на плани та стратегії адаптації для забезпечення стійкості туристичної індустрії до таких викликів. Усі ці аспекти враховуються в сучасних дослідженнях з метою розробки ефективних стратегій управління туризмом, спрямованих на забезпечення сталого розвитку та задоволення потреб суспільства і туристів.

Початок нашого аналізу присвячений дослідженню М. Біль, яке займає важливе місце у вивченні теоретичних основ державного управління туризмом на регіональному рівні. Це дослідження висвітлює ключові аспекти публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, підкреслюючи значення міжсекторальної взаємодії для досягнення прогресу в цій сфері. Автор наголошує на важливості туристичних кластерів як інструментів, що сприяють ефективному управлінню туризмом, і вказує на необхідність міжрегіонального співробітництва для вдосконалення державного управління туризмом. Визначення стратегічних пріоритетів для такої співпраці є критично важливим для формування ефективної політики розвитку туризму, яка б враховувала регіональні особливості та потреби [6].

Особливістю досліджень у сфері туризму є їхня виражена регіональна спрямованість. Це пов'язано з тим, що туризм як галузь побудований на основі регіональних особливостей, які включають розподіл цільової аудиторії, надання послуг, а також туристичного та рекреаційного навантаження, що залежать від унікального туристичного потенціалу кожного окремого регіону. Відповідно, більшість наукових праць, що стосуються публічного управління у сфері

туризму, також ґрунтуються на регіональному принципі та включають аналіз управлінських механізмів, специфічних для певних регіонів.

Наприклад, у монографії М. Біль, заснованій на даних з Львівської області, визначено ключові напрямки поліпшення механізмів управління, особливо в контексті інституційного забезпечення. Автор пропонує структурно-функціональну модель, яка демонструє взаємозв'язки між спеціалізованим органом управління туризмом на рівні обласної державної адміністрації та іншими державними організаціями. Така модель може слугувати прикладом для оптимізації управлінських процесів у галузі туризму в інших регіонах [6].

Герасименко В. та Михайлюк О. у своїй монографії були перші, хто представив всебічний аналіз поточного стану та можливостей розвитку туристичної індустрії України, враховуючи глобальні тренди. Автори детально дослідили місце України на міжнародному туристичному ринку, висвітливши її перспективи як привабливого напрямку для туристів. Вони провели критичний аналіз чинної туристичної політики країни, вказавши на її слабкі сторони та визначивши ключові аспекти, які потребують негайного вдосконалення.

Звертаючись до досвіду Європейського Союзу в області туризму, Герасименко В. та Михайлюк О. розробили рекомендації щодо покращення макроекономічного управління та регулювання сектору туризму в Україні. Важливим етапом дослідження було проведення порівняльного аналізу законодавчих та нормативних основ туризму в країнах ЄС і України, що дозволило виявити прогалини в українському законодавстві та запропонувати шляхи їх усунення для досягнення міжнародних стандартів у цій сфері.

Досягненням науковців було проведення глибокого аналізу різноманітних джерел фінансування, які підтримують туристичну індустрію України, включаючи державні бюджети, приватні інвестиції та міжнародні гранти. Вони висвітлили важливість кожного з цих джерел у стабілізації та розвитку галузі, а також визначили їх вплив на створення стійкої економічної основи для туризму.

Окрім того, автори запропонували інноваційні підходи до створення туристичних кластерів, які можуть виступати як ключові елементи стратегічного

регулювання та сприяти інтегрованому розвитку туристичної сфери. Вони розглянули існуючі та потенційні кластери, які можуть стати основою для розширення туристичних можливостей та підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку.

Ця монографія є одним з значний вкладів у розуміння та вдосконалення теоретичних та практичних аспектів управління розвитком туризму в Україні [10].

У свою чергу, Домбровська С.М провела всебічне дослідження ролі державних органів у розв'язанні ключових завдань у сфері надання туристичних послуг. Вона детально проаналізувала інструментарій, який держава використовує для стимулювання розвитку туризму, виявила існуючі проблеми та описала специфіку інвестиційних процесів в умовах економічної інтеграції України до Європейського Союзу. Авторка запропонувала методологічні засади для створення концептуальної основи державної політики, яка б сприяла розвитку та регулюванню ринку туристичних послуг в Україні. Ця методологія може бути використана для ефективного розподілу фінансових ресурсів з державного та місцевих бюджетів, з акцентом на підтримку пріоритетних напрямів розвитку галузі [19]. Оскільки наукова спільнота виділяє різні моделі державного регулювання у сфері туризму, аналіз цих моделей та можливість їхнього впровадження в Україні є актуальним завданням для вітчизняних дослідників. У своїй статті "Дослідження моделей державного регулювання у сфері туризму" Леоненко Н.А. проводить аналіз різноманітних підходів до державного регулювання туристичної галузі. Зазначається, що не існує універсальної моделі, оскільки кожна країна має свої особливості та ресурсний потенціал. Авторка вважає, що основні завдання державного регулювання туристичної галузі включають: регулювання туристичної діяльності, забезпечення інформаційної підтримки, просування національного туристичного продукту, підготовку кваліфікованих кадрів тощо [24]. Окрім цього, важливим на нашу думку є дослідження авторки Правового механізму регулювання галузі туризму в Україні [25].

Аналізуючи державне регулювання туристичної галузі, Саух І.В. стверджує, що питання створення оновленої нормативно-правової бази залишається актуальним і досі. Найважливішим внеском науковиці є систематизація основних завдань державного регулювання галузі туризму відповідно до державних стратегій та міжнародного досвіду [57].

Одному з найточніших визначень публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, ми завдячуємо Алексєєвій Ю.В., яка досліджує досвід Франції та її модель державного регулювання у своїй дисертації. Саме вона розглядає це явище не тільки як набір форм і методик впливу, а й як розробку якісних умов взаємодії урядових структур, місцевого самоврядування та бізнесу [1]. Вагомий внесок у дослідження питань механізмів регулювання туристичної галузі здійснив Арєстов С., який проаналізував процедури ліцензування, стандартизації та сертифікація туристичних послуг та механізм їх акредитації в системі УкрСЕПРО [2]. Аналізуючи механізми реалізації державної політики в галузі туризму, Гостєва Н.П., авторка зокрема розробила власне бачення змісту державної стратегії розвитку галузі [11]. Проте повертаючись до механізмів регулювання галузі, варто особливо відзначити роботу Тарасової В.В. та Ковалевської І.М., в якій вони детально досліджують стандартизацію туристичних послуг, як механізм [63]. Можна стверджувати, що питання публічно-управлінського забезпечення галузі туризму має достатню кількість досліджень в Україні. Більшість науковців, такі як Герасименко В., Михайлюк О., Алексєєва Ю., Домбровська С. роблять акцент на необхідності розвитку саме регіонального публічно-управлінського забезпечення, проте конкретних рішень і досліджень цього питання саме в Запорізькому регіоні немає.

1.2. Уточнення основних понять дослідження: «публічно-управлінське забезпечення», «туризм»

Задля ефективного проведення дослідження, необхідно чітко окреслити такі поняття, як «публічно-управлінське забезпечення» та «туризм». Щоб

визначити публічно-управлінське забезпечення, потрібно проаналізувати два пов'язані між собою феномени – «публічне управління» та «забезпечення».

Публічно-управлінське забезпечення відноситься до системи організаційних, інституційних та процесуальних механізмів, які забезпечують ефективне та ефективне функціонування публічного сектору у суспільстві. Це включає управління державними установами, регулювання громадських послуг, формулювання та виконання державної політики, а також взаємодію між урядом та громадянами.

Термін «публічне управління» був введений Д. Кілінгом, який описав його як процес вибору найбільш оптимальних методів розташування ресурсів для досягнення визначених цілей держави. У контексті туризму, публічне управління включає розробку стратегій, політик та програм, спрямованих на стимулювання розвитку туристичної інфраструктури, підвищення якості послуг та приваблення інвестицій [68, с. 15].

Згідно з означенням, яке було запропоноване Шавріцем Д.М. у Міжнародній енциклопедії державної політики та адміністрування, публічне управління є ключовою галуззю, що сполучає теорію та практику, і має значний вплив на процеси внутрішнього адміністрування державних структур. Це широке поле включає різноманітні аспекти управління, такі як нагляд, лідерство, стратегічне планування, організаційне забезпечення, використання інформаційних технологій, розробку кадрової політики та оцінку ефективності діяльності [62, с. 33].

Дж. М. Пріфінер та Р. Пристнос розглядають публічне управління як процес організації та керівництва ресурсами - як людськими, так і матеріальними - з метою досягнення конкретних цілей. Це визначення підкреслює важливість ефективного управління ресурсами для того, щоб виконати завдання та зреалізувати стратегічні плани у межах державної політики. Такий підхід вимагає комплексного розуміння та застосування різноманітних управлінських інструментів для досягнення бажаних результатів у сфері публічного адміністрування [70, с. 3].

Згідно з думкою Р. Мельника, публічне управління – це вид діяльності, яка спрямована на суспільну користь і виконується деякими суб'єктами, зокрема органами державної влади. Влада не завжди ґрунтується на примусі. Зазвичай вона реалізується за допомогою інших інструментів – переконання, забезпечення (алокації) матеріальних або фінансових ресурсів тощо. Таким чином, управління, спрямоване на досягнення бажаного стану суспільних відносин (реалізація дій або стримування від дій), також може реалізовуватися у непримусовому режимі [27, с. 95-96].

Публічне управління, за словами Крістофера Поллітта, професора публічного управління з Лювенського католицького університету має три основні значення:

- організація і порядок діяльності органів державної влади;
- системний аналіз або діяльності, або організації та порядку;
- робота державних службовців та політиків [71, с. 12].

Публічно-управлінська сфера включає в себе різні заходи, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування всієї системи державних та місцевих органів влади, при цьому вона передбачає широку участь різноманітних зацікавлених сторін у формуванні та реалізації державної політики. За визначенням професора А.Д. Чернявського, "публічно-управлінське" представляє собою організаційний і регулятивний вплив держави на суспільну діяльність громадян з метою упорядкування, збереження або зміни, і ґрунтується на владній силі, яка обмежує ефективний суспільний контроль.

Публічно-управлінське забезпечення – це набір правових механізмів на державному рівні, які мають обов'язковий і примусовий характер та створюють юридичну основу, яка використовується для втілення державної політики у певній галузі [20, с. 115].

Публічно-управлінське забезпечення – це важливий інструмент реалізації державного управління, а державне управління, як вид діяльності – це неперервний процес ухвалення управлінських рішень на всіх рівнях. Особливо

важливо дослідити процес прийняття рішень, коли суб'єктом є держава в особі виконавчого або представницького органу [58, с. 213].

Отже, наше термінологічне дослідження, дозволяє стверджувати, що публічно-управлінське забезпечення це сукупність заходів, інструментів, структур на нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу державної політики.

Трактування поняття «туризм» є досить широким, але ми спробуємо охарактеризувати основні джерела.

Туризм – це галузь господарства, що включає в себе подорожі та перебування людей в поза домом середовищах на певний час з рекреаційною, бізнесовою, або іншою метою. Вона включає в себе широкий спектр послуг, таких як готельний бізнес, ресторани, транспорт, екскурсії, розваги, а також підтримку та розвиток туристичних місць та інфраструктури.

Відповідно до Закону України «Про туризм»: це тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає [53].

Всесвітня туристична організація визначає туризм, як явище, що включає в себе соціальний, культурний та економічний аспекти і передбачає переміщення осіб до інших країн або місць, відмінних від їхнього звичайного оточення, з особистими або професійними метою [67].

Статистична комісія ООН розширила трактування туризму, охоплюючи його як діяльність особи, яка подорожує і перебуває в місцях, розташованих за межами її звичайного оточення, протягом періоду, не більше одного року, з метою відпочинку, бізнесу та інших цілей [22, с. 70].

Згідно з Богдановою Ж.А. , туризм має два аспекти. З однієї сторони, це те, що робить людина (яка користується турпослугами), коли вона хоче відпочити, лікуватися, дізнаватися, працювати або щось інше, і для цього вона тимчасово виїжджає зі свого звичного місця проживання, що викликає певні соціально-економічні наслідки. З іншої сторони, туризм - це бізнес, який має на увазі

заробляти гроші на тому, що організовує і надає відпочинок іншим людям [7, с. 197].

Сокол Т.Г. вказує на те, що туризм представляє собою сферу діяльності, пов'язану з подорожами та мандрівками, і виконує різноманітні функції політичного, економічного і культурного характеру. Ці функції проявляються як на рівні індивіда, так і на рівні суспільства в цілому [60, с. 81].

За словами Мальської М.П., туризм – це те, що робить людина, коли вона виїжджає зі свого звичного місця проживання, щоб відпочити активно, і при цьому вона покращує своє здоров'я, знання, спортивні навички і культурний рівень [26, с. 21].

Туризм, як галузь економіки, активно приймає участь у формуванні національного доходу країни. У цьому процесі розвитку туристичних послуг, як взагалі в країні, так і в окремих регіонах, виявляє вплив ряду факторів. Їх якісна характеристика залежить від стану природного середовища, економічної ситуації, політичного контексту та інших чинників [14, с. 58].

Відповідно, туризм можна визначити як явище, що має економічний, культурний та соціальний аспект. Протягом виїзду людини за межі її постійного проживання, він не тільки сприяє відновленню сил людини та її культурному просвітництву, а є може слугувати джерелом економічної вигоди для сторони, що надає туристичні послуги.

Аналізуючи перспективи та можливості розвитку туристичної галузі в Україні на наступні 10 років, слід відзначити, що сучасний туризм представляє собою важливу галузь економіки та соціальної життєдіяльності, яка в певній мірі взаємодіє з практично всіма іншими секторами. Це визначає велике значення туризму в світовій економіці [4, с. 84].

Огляд публічного управління в туристичній галузі на регіональному рівні відображає комплексний підхід до координації та розвитку туризму у конкретному регіоні. Основними аспектами такого управління є стратегічне планування, регулювання, маркетинг та просування туристичних послуг,

інфраструктурний розвиток, збереження природних та культурних ресурсів, а також підтримка підприємництва в туристичній сфері.

Стратегічне планування передбачає визначення цілей та пріоритетів розвитку туризму на регіональному рівні, враховуючи особливості та потенціал конкретного регіону. Це може включати розробку туристичної стратегії, регіональних програм та планів дій з урахуванням соціально-економічних та екологічних аспектів.

Регулювання туристичної діяльності передбачає встановлення правил і стандартів, що регулюють роботу туристичних підприємств, безпеку та забезпечення якості послуг, а також контроль за дотриманням екологічних та культурних норм.

Маркетинг та просування туристичних послуг є важливим елементом привертання туристів до регіону. Це включає в себе розробку маркетингових стратегій, участь у туристичних виставках та ярмарках, рекламні кампанії та інші заходи для підвищення відомості про регіон як туристичний напрямок.

Інфраструктурний розвиток передбачає покращення та розвиток туристичної інфраструктури, такої як готелі, ресторани, транспортні засоби, маршрути, а також розвиток рекреаційних та культурних об'єктів.

Зберегти природні і культурні ресурси – одне із найважливіших завдань управління туризмом на регіональному рівні. Це охоплює різноманітні заходи, такі як захист та відновлення екосистем, розробка програм збереження культурної спадщини, а також регулювання масового туризму для уникнення негативного впливу на природні та культурні об'єкти.

Підтримка підприємництва у туризмі передбачає створення сприятливого бізнес-середовища для туристичних підприємств, надання фінансової підтримки, консультацій та інших послуг для розвитку туристичного бізнесу.

У цілому, ефективне публічне управління в туристичній галузі на рівні регіону сприяє сталому розвитку туризму, підвищенню економічного зростання та підвищенню якості життя місцевого населення.

Публічно-управлінське забезпечення – це сукупність заходів, інструментів, структур на нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу державної політики.

Туризм це – галузь економіки, що надає послуги розміщення та перевезення людей з метою відновленню сил людини та культурного просвітництва.

1.3. Принципи та методи дослідження публічно-управлінського забезпечення

Задля ефективного проведення дослідження публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, варто визначити принципи та методи дослідження.

Принципи та методи, які будуть використані в нашому дослідженні:

Принципи:

– Науковість – дослідження повинні базуватися на наукових методах та підходах, використовуючи об'єктивні дані та аналіз.

– Системність – аналізується весь комплекс факторів, які впливають на публічно-управлінське забезпечення, включаючи організаційну структуру, процеси, кадровий потенціал і т. д.

– Комплексність – вивчення здійснюється не лише з точки зору ефективності та ефективності, а й з урахуванням соціальних, економічних, політичних та культурних аспектів.

Методи:

– Аналіз документів містить в собі вивчення законодавчих актів, нормативних документів, звітів та інших матеріалів, що стосуються публічного управління.

– Експертні оцінки – опитування експертів у галузі публічного управління щодо його поточного стану, проблем і перспектив.

– Опитування – збір і аналіз поглядів, думок і переконань громадськості, урядових працівників, стейкхолдерів та інших зацікавлених сторін.

– Кейс-стаді – детальний аналіз окремих випадків або проектів публічного управління з метою зрозуміти їхню ефективність та недоліки.

– Статистичний аналіз – використання статистичних методів для оцінки різних показників ефективності та продуктивності управлінських процесів.

– Соціологічні дослідження - аналіз думок, переконань та вподобань суспільства щодо різних аспектів публічного управління.

Ці принципи та методи дозволяють отримати об'єктивну оцінку публічного управління і виявити шляхи для його поліпшення.

Принцип загального зв'язку вказує на необхідність урахування всіх аспектів туристичної діяльності, що впливають на публічне управління. Ці аспекти включають соціальні, економічні, екологічні, культурні, політичні та правові фактори. Також важливо аналізувати взаємозв'язки між різними суб'єктами та інтересами, які беруть участь у туристичному процесі, такими як державні органи, місцеві громади, туристичні оператори, туристи та інші.

Принцип загального розвитку передбачає визначення тенденцій, перспектив та проблем розвитку туризму в контексті публічного управління. Враховуючи кількісні та якісні показники, які характеризують стан та динаміку туристичної галузі, необхідно розглядати обсяги та структуру туристичного попиту та пропозиції, рівень конкурентоспроможності та інноваційність, а також вплив на навколишнє середовище та соціальну сферу. принцип діалектичної суперечності

Принцип діалектичного заперечення сприяє аналізу змін у туристичній галузі під впливом управління та передбаченню можливих сценаріїв майбутнього розвитку. Він допомагає визначити фактори, що підтримують або гальмують розвиток туризму, а також розглядати альтернативні стратегії управління для поліпшення якості та ефективності туристичної діяльності.

Для більш детального розгляду багаторівневості публічного управління у сфері туризму, ми плануємо застосувати принцип системності, що передбачає аналіз не лише окремих компонентів, але й їх взаємодії на різних рівнях. При цьому буде враховано систему взаємодій між усіма учасниками публічно-управлінського процесу в галузі туризму. Такий підхід дозволить нам отримати комплексне уявлення про структуру та динаміку управління галузі на різних рівнях влади.

Принцип єдності історичного і логічного в контексті аналізу розвитку публічного управління туристичною галуззю передбачає глибоке дослідження не лише логічних взаємозв'язків сучасних стратегій, але і врахування історичних витоків і розвитку. Це дозволить нам краще розуміти контекст і раціонально обирати стратегії для подальшого розвитку управління в цій важливій галузі [8, с. 36].

Згідно з дослідженням І. Школи, ключові складові туристичного ринку в регіоні визначаються основними елементами туристичного продукту, такими як інвестиційний капітал, використані технології та якісний кадровий потенціал. Він систематизує впливові фактори на рівні країни, вказуючи на рівень доходів споживачів, цінову політику щодо товарів та послуг, демографічний склад населення, ступінь автоматизації виробництва й споживання, а також рівень урбанізації території та інші фактори. Іншим дослідником туризму, В. Кифяком, при аналізі організації туристичної сфери в Україні, також відзначено широкий спектр факторів, які впливають на формування туристичного ринку. Серед них – демографічні характеристики, економічний та соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, рівень зайнятості та інші аспекти [28, с. 10-12].

Туризм в сучасному світі є важливою галуззю економіки, яка забезпечує економічний зріст, соціокультурний розвиток та збереження природних та культурних ресурсів. Управління туризмом на регіональному рівні вимагає комплексного підходу та врахування різноманітних факторів, які впливають на галузь. В цій статті розглянемо основні фактори, які визначають успіх управління туризмом на регіональному рівні.

Природні ресурси, історичні пам'ятки та культурні традиції регіону визначають його привабливість для туристів. Регіони з багатою природною та культурною спадщиною здатні привертати значну кількість відвідувачів та розвивати туристичну індустрію.

Високоякісна туристична інфраструктура, що включає готелі різних класів, ресторани з різноманітним кулінарним асортиментом, розвинуті транспортні мережі та різноманітні розважальні заклади, становить необхідну складову для забезпечення комфортного перебування та задоволення потреб туристів.

Економічна стабільність, рівень доходів населення та доступність цін на послуги впливають на здатність туристів відвідувати регіон та витратити гроші на туристичні витрати.

Ефективна маркетингова стратегія та рекламні кампанії сприяють привертанню уваги туристів та збільшенню потоку відвідувачів у регіон.

Політична стабільність і відсутність загроз безпеці створюють сприятливі умови для розвитку туризму та приваблення іноземних відвідувачів.

Кліматичні умови та сезонність туристичних потоків визначають оптимальний час для відвідування регіону та розвитку певних видів туризму.

Змагання з іншими регіонами та країнами в туристичній галузі впливає на привабливість та розвиток туризму в регіоні.

Соціальні та культурні тенденції, зміни в споживчих уподобаннях та демографічні процеси впливають на попит на туристичні послуги та характер туристичних відвідувань.

Надзвичайні ситуації, такі як природні катастрофи або економічні кризи, можуть значно змінити туристичну активність та вимагати ефективного управління кризовими ситуаціями.

Політика уряду щодо туризму, включаючи фінансову підтримку, податкові стимули, регулювання та стандартизацію, має великий вплив на розвиток туризму в регіоні.

Загалом, успішне управління туризмом на регіональному рівні вимагає збалансованого підходу та урахування всіх цих факторів. Врахування специфіки та потенціалу кожного регіону дозволяє забезпечити стійкий розвиток туризму та максимізувати його позитивний вплив на економіку та соціокультурний розвиток.

При дослідженні публічно-управлінського забезпечення галузі туризму ми керувалися принципами системності, науковості, багатоаспектності. Основні методи нашого дослідження: статистичний аналіз, термінологічний аналіз, контент аналіз та для ефективного розкриття питання.

Можна стверджувати, що питання публічно-управлінського забезпечення галузі туризму має достатню кількість досліджень в Україні. Більшість науковців, такі як Герасименко В., Михайлюк О., Алексєєва Ю., Домбровська С. роблять акцент на необхідності розвитку саме регіонального публічно-управлінського забезпечення, проте конкретних рішень і досліджень цього питання саме в Запорізькому регіоні немає.

Публічно-управлінське забезпечення – це сукупність заходів, інструментів, структур на нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу державної політики.

Туризм це - галузь економіки, що надає послуги розміщення та перевезення людей з метою відновленню сил людини та культурного просвітництва.

При дослідженні публічно-управлінського забезпечення галузі туризму ми керувалися принципами системності, науковості, багатоаспектності. Основні методи нашого дослідження: статистичний аналіз, термінологічний аналіз, контент аналіз та для ефективного розкриття питання.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

2.1 Сутність, зміст, форми, принципи публічно-управлінського забезпечення галузі туризму

Публічно-управлінське забезпечення галузі туризму відіграє важливу роль у створенні сприятливих умов для розвитку та функціонування туристичного сектору в державі. Ця сфера діяльності включає в себе регулювання та підтримку туристичних послуг, розвиток туристичної інфраструктури, створення сприятливого середовища для туристів та забезпечення сталого розвитку туристичних ресурсів. Для глибокого та об'єктивного аналізу механізмів публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, важливо визначити його характеристики, використовуючи концепції діалектичної категоризації. Такий підхід дозволяє розглянути як зовнішні, так і внутрішні аспекти туристичної галузі.

В першу чергу розглянемо парні категорії, такі як сутність та явище. Явище служить відображенням зовнішніх, часто змінних атрибутів об'єкта, тоді як сутність відкриває більш глибокі, фундаментальні та постійні характеристики, які можна зрозуміти через процес абстрактного мислення.

Далі, ми вводимо парні категорії зміст та форма. Зміст представляє собою динамічну взаємодію компонентів системи, в той час як форма є стабільною структурою, яка надає порядок і організацію змісту. Форма може зазнавати змін, але це відбувається лише в результаті значних змін у змісті.

Нарешті, ми розглядаємо парні категорії причина та наслідок. Причина - це подія або стан, що ініціює певні процеси, що призводять до наслідку - нового стану або серії подій, які є прямим результатом дії причини [54].

В рамках публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, його сутність ми можемо окреслити, як створення необхідних умов для розвитку галузі, як джерела культурного розвитку та фінансових надходжень. Явище державного регулювання відповідно полягає у певних заходах, що впливають на розвиток галузі туризму.

Відповідно, формою державного регулювання галузі туризму є нормативно-правові акти та механізми, які вони описують в сфері. Змістом в свою чергу є ефективне функціонування цих норм, а саме забезпечення якості та кількості послуг, безпеки туристів, стабільного доходу та сприятливих умов розвитку галузі.

З точки зору категорії причини, беззаперечно є публічно-управлінське забезпечення є регулятором розвитку культурної цінності, ефективного природокористування та тверезої конкуренції на ринку. Наслідком публічно-управлінського забезпечення відповідно є раціональне функціонування галузі туризму в Україні.

Для того, щоб окресли принципи публічно-управлінського забезпечення галузі туризму, необхідно розглянути саме термін «принцип». Він відсилає до основоположних ідей, які слугують як вихідний пункт або найглибша основа для розробки конкретної доктрини чи теоретичного підходу. У випадку діалектики, що є однією з філософських теорій, принципи виконують роль каркасу, який об'єднує різноманітні ідеї в цілісну систему, надаючи логічну послідовність і структурованість діалектичним законам та категоріям. У сучасному розумінні діалектики особливо значущими є два принципи: принцип загального зв'язку та принцип розвитку.

Кожен елемент чи явище в реальності має взаємозв'язок з іншими елементами, і ця взаємодія є необхідною умовою їх існування. Таким чином, жоден об'єкт не може існувати ізольовано, він завжди є частиною ширшої системи зв'язків та взаємодій. Визнання цього універсального взаємозв'язку між об'єктами є ключовим аспектом діалектичного пізнання та відображає суть принципу загального зв'язку.

Діалектика розглядається як система універсальних законів, які керують існуванням, виходячи з припущення, що реальний світ є динамічним, постійно перебуває у стані зміни та розвитку. Основна теза діалектики закріплена в її другому основному принципі, принципі розвитку, який підкреслює невіддільний рух і трансформацію всього існуючого; він визнає, що всі явища є взаємопов'язаними у часі та що їх еволюція має схильність до еволюції від простого до складного [55].

Принцип загального зв'язку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму відображає ідею, що всі елементи управління туризмом взаємопов'язані та взаємозалежні. Державне агентство розвитку туризму України разом з Кабінетом Міністрів та Міністерством культури та інформаційної політики реалізує державну політику у сфері туризму та курортів. Воно працює над просуванням туристичного бренду України у світі, розвитком внутрішнього туризму, підвищенням якості національного туристичного продукту та його конкурентоспроможності. Це включає в себе забезпечення безпеки туристів, захист їх прав та інтересів, імплементацію законодавства ЄС у сфері туризму, та забезпечення комплексного розвитку територій.

Відповідно до принципу розвитку, галузь туризму в Україні розглядається як динамічна система, яка постійно розвивається та адаптується до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Це передбачає реалізацію заходів, спрямованих на забезпечення безпеки туристів, створення сприятливих умов для залучення інвестицій, удосконалення системи професійної підготовки фахівців, та формування позитивного іміджу України.

Державне регулювання може бути аналізовано як з теоретичної, так і з практичної сторін. У теоретичному аспекті, воно представляє собою комплекс теорій, що описують його природу, закони функціонування та принципи використання стандартних методів та інструментів державного впливу на соціально-економічний прогрес для досягнення економічних цілей держави. У практичному вимірі, це область діяльності уряду, яка зосереджена на керованому

впливі на ринкову поведінку суб'єктів з метою реалізації стратегічних завдань державної політики [9, с. 15]

Згідно з пропозицією В. Алексеевої, державне регулювання у сфері туризму можна описати як широкий спектр заходів та стратегій, що використовуються державними органами для систематичного впливу на розвиток галузі туризму. Це включає створення умов, сприяючих продуктивній співпраці між урядовими структурами, місцевим самоврядуванням та приватним сектором з метою підтримки туристичного розвитку за допомогою різноманітних адміністративних, організаційних, економічних, правових та екологічних заходів [1, 147].

За думкою І. Саух, основні завдання державного управління в галузі туризму полягають у:

1. Формуванні конкурентоспроможного та ефективного туристичного комплексу, який може задовольнити туристичні потреби як місцевих, так і іноземних відвідувачів, а також зробити значний внесок у економічний розвиток країни та регіону через створення нових робочих місць та збільшення податкових внесків;

2. Збільшення продуктивності використання ресурсів туристичного сектору України, що сприятиме розвитку соціально-орієнтованої економіки [57].

На нашу думку, до основних завдань державного управління в галузі туризму необхідно додати забезпечення необхідного рівня безпеки туризму та подорожуючих.

На думку Гостевой Н., зміст державної стратегії у туристичній галузі та курортів виражається через заохочення попиту на туристичні товари та послуги, формування законодавчої та фінансової бази для підтримки туристичної сфери, а також через освіту професійних працівників, що в свою чергу сприятиме прогресу туризму на національному рівні. [11]

Відповідно до Статті 6 ЗУ «Про туризм» основними цілями державного регулювання в галузі туризму є:

- Гарантія реалізації закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, вільне переміщення, відновлення здоров'я та створення безпечного для життя і здоров'я середовища, а також задоволення духовних потреб та інших прав;
- Забезпечення безпеки туризму, захисту прав та законних інтересів туристів, інших учасників туристичної діяльності та їх об'єднань, а також прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд;
- Збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та навколишнього середовища, враховуючи державні та громадські інтереси під час планування та розвитку територій;
- Створення сприятливих умов для розвитку туристичної індустрії та підтримка пріоритетних напрямків туристичної діяльності [53].

Отже, сутність публічно-управлінського забезпечення галузі туризму полягає в створенні необхідних умов для розвитку галузі. Формою державного регулювання галузі туризму є нормативно-правові акти та механізми, які вони описують в сфері, а змістом - ефективне функціонування цих норм, а саме забезпечення якості та кількості послуг, безпеки туристів, стабільного доходу та сприятливих умов розвитку галузі.

2.2 Механізми публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму на національному та регіональному рівні

У сучасних умовах в Україні спостерігається активізація правових механізмів державного контролю у сфері туризму. Нові законодавчі акти впроваджуються, існуючі нормативно-правові документи модифікуються, а також вносяться зміни відповідно до міжнародних стандартів. Ключовим юридичним документом у цій сфері є Конституція України.

Основними документами в Українському законодавстві, що регулюють діяльність туристичної галузі є:

- Конституція України [23];
- Кодекси: Цивільний [66], Господарський [12];
- Закони України: «Про курорти» [40], «Про музеї та музейну справу» [42], «Про охорону культурної спадщини» [44], «Про охорону навколишнього природного середовища» [45], «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» [47], «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [48], «Про державний кордон України» [36], «Про захист прав споживачів» [38], «Про страхування» [51], «Про рекламу» [49], «Про стандартизацію» [50], «Про зовнішньоекономічну діяльність» [39], «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [43], «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [41], «Про господарські товариства» [35], «Про єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [37] тощо [25]

Уряд України прийняв нову стратегію, яка має на меті підняти туристичну галузь та курорти до нового рівня до 2026 року. Вона передбачає цілий ряд заходів, спрямованих на підтримку та розвиток туризму, включаючи стимулювання інвестицій та покращення координації між різними галузями та регіонами. Це дозволить ефективніше використовувати туристичні ресурси та оптимізувати витрати. Стратегія також зосереджена на співпраці між урядом, місцевим самоврядуванням, бізнесом та громадськістю для підвищення міжнародного іміджу України як привабливої туристичної дестинації.

В першу чергу, стратегія передбачає адаптацію українського законодавства до європейських стандартів та інтеграцію законодавства Європейського Союзу у сфері туризму. Це включає:

- перегляд та оновлення існуючих законодавчих актів;
- створення нових регуляторних органів;
- спрощення процедур отримання віз для туристів з ключових ринків;

– укладення міжнародних угод для стимулювання розвитку туризму. Крім того, планується відкриття та закриття представництв українського туризму за кордоном з метою посилення міжнародного туризму.

У другу чергу, відповідність національних стандартів у сфері туризму та курортної діяльності міжнародним нормам сприятиме підвищенню якості вітчизняного туристичного продукту. Це буде досягнуто через:

- активну участь представників туристичного бізнесу, роботодавців та громадських організацій у роботі технічних комітетів стандартизації;
- впровадження міжнародних стандартів якості послуг, що охоплюють туристичні агентства, готельний бізнес, ресторани, гідів, інформаційні центри, курорти, оздоровчі комплекси, кемпінги, пляжі, дайвінг, екотуризм, сільський та активний туризм, а також виставкову та конгресну діяльність;
- стандартизацію та спеціалізацію курортів відповідно до потреб держави та регіонів.

По-третє, лібералізація та ефективне регулювання бізнесу у сфері туризму та курортів передбачають:

- скасування системи ліцензування для туроператорів та впровадження альтернативного механізму контролю;
- перехід від обов'язкової категоризації готелів на добровільну систему;
- створення сприятливих умов для розвитку національних туристичних операторів та підтримка малого бізнесу в галузі туризму [52].

Адміністративний механізм у сфері державного управління туризмом проникає у всі аспекти регулювання і представляє собою набір методів впливу, які базуються на об'єктивних організаційних відносинах між особами та загальноприйнятих принципах управління. Він включає в себе організаційні, директивні та економічні підходи. Основними рисами адміністративного механізму є безпосередній вплив на об'єкт управління через встановлення його прав і обов'язків, одностороннє визначення цілей і завдань управління, порядку і термінів їх виконання, а також ресурсів і умов для кожного етапу. Юридична

сила управлінських актів (наказів, рішень, розпоряджень) є обов'язковою, і їх невиконання може призвести до адміністративної, дисциплінарної, або навіть кримінальної відповідальності.

Використовуючи адміністративний механізм, органи виконавчої влади впливають на об'єкти управління за допомогою адміністративних форм управління. Адміністративний механізм зазвичай розглядається як засіб впливу на діяльність організацій, посадових осіб, і громадян через пряме визначення їх прав і обов'язків за допомогою системи наказів. Регулюючий суб'єкт у межах своїх повноважень приймає управлінські рішення, які є юридично обов'язковими для об'єкта управління. Таке управління впливає безпосередньо з владних функцій і є втіленням виконавчої влади. Без адміністративного механізму неможливо досягти мети регуляторного впливу на поведінку учасників управлінських відносин. Адміністративний механізм реалізується через такі інструменти, як ліцензування, стандартизація, та сертифікація. [59].

Ліцензування у сфері туристичної діяльності в Україні бере свій початок з середини 90-х років і пройшло через значні трансформації. Вперше туристичні послуги були внесені до переліку ліцензованих видів діяльності згідно з Законом України "Про підприємництво" [46], який передбачав ліцензування всіх видів діяльності, що включають надання туристичних послуг. Ліцензуванню підлягали не тільки посередницькі фірми, але й готелі, ресторани, транспортні компанії та інші суб'єкти.

У 2010 році відбулося оновлення законодавства у цій області з прийняттям Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності" [33]. Згідно з цим законом, було відмінено ліцензування для турагентської діяльності, залишивши туроператорську діяльність як єдиний вид туристичної діяльності, що вимагає ліцензії. Важливо відзначити, що в період 2009-2010 років були зроблені значні зміни в законодавстві, спрямовані на спрощення процесу ведення бізнесу, що включало зміни у сфері ліцензування господарської діяльності [32].

Наступним ключовим засобом регулювання є *стандартизація туристичних послуг*. Основні нормативні акти, що стосуються стандартизації, включають державні стандарти України (ДСТУ), правила, норми, рекомендації, державні класифікатори, а також стандарти окремих галузей та підприємств. Ці стандарти є частиною ширшої національної системи стандартизації, яка встановлює цілі, завдання, основні принципи, організацію робіт, категорії документів, різновиди стандартів та ключові аспекти міжнародної співпраці у сфері туризму.

Метою стандартизації в туристичній галузі є забезпечення відповідності якості та безпеки туристичних продуктів та послуг заявленим стандартам виробником, а також захист прав споживачів від нечесної конкуренції на ринку.

У контексті стандартизації в туристичній сфері, об'єктами для стандартизації є сама туристична послуга, процес її надання, або кінцевий результат цього процесу. Послуга визначається як кінцевий продукт взаємодії між надавачем та споживачем, а також як діяльність, спрямована на виконання потреб споживача [63].

Варто відзначити, що з 1 січня 1997 року в Україні діють міждержавні стандарти для туристичних послуг, які встановлюють основні критерії для туристично-екскурсійного сервісу. Ці стандарти допомагають організаціям у туристичній галузі надавати послуги, що відповідають високим стандартам безпеки та якості, задовольняючи потреби споживачів. Одним із таких стандартів, що гарантує безпеку туристів, є ГОСТ 28681.3-95.

Україна активно співпрацює на міжнародному рівні у сфері стандартизації туристичних послуг з такими організаціями, як Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) та Європейський комітет зі стандартизації (CEN). Крім того, Україна є членом Світової організації туризму (UNWTO) та Світової торговельної організації (WTO), що зобов'язує країну дотримуватися положень Генеральної угоди про торгівлю послугами (GATS) [64].

Після здобуття незалежності, Україна розпочала *процес сертифікації продукції* у 1993 році з введенням у дію Декрету Кабінету Міністрів «Про

стандартизацію» [50], який поклав початок національній системі сертифікації УкрСЕПРО. Спочатку було створено основні нормативні документи, а нині сертифікація виробів та послуг проводиться відповідно до національних стандартів. Сертифікація — це процедура, в ході якої уповноважений орган офіційно підтверджує, що продукція або послуга відповідає законодавчим вимогам. В туристичній сфері об'єктами сертифікації є туристичні послуги та процеси їх надання. Органи, що здійснюють сертифікацію, є незалежними від надавачів та споживачів послуг, акредитованими в системі УкрСЕПРО. Верховне керівництво здійснює Держспоживстандарт України, а безпосереднє виконання функцій покладено на Управління сертифікації [2].

Основні цілі процесу сертифікації туристичних послуг полягають у наступному:

- попередження випуску на ринок товарів та послуг, які можуть становити загрозу для здоров'я та безпеки людей, їхнього майна, а також навколишнього середовища;
- допомога споживачам у обізнаному виборі продукції, робіт та послуг;
- забезпечення виконання встановлених норм і правил, що регулюють охорону довкілля, раціональне використання природних ресурсів та екологічну безпеку;
- узгодження національних стандартів, норм і правил з міжнародними вимогами, що стосуються якості об'єктів туристичного відвідування та наданих туристичних послуг [53].

В Україні існує два механізми державного регулювання галузі туризму: адміністративний та правовий. Правовий механізм визначено нормативно-правовими актами, основними з яких є Конституція України, Цивільний кодекс, Господарський кодекс та Закон України «Про туризм», а також Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Адміністративний механізм визначено такими процедурами як ліцензування туристичної діяльності та сертифікація і стандартизація туристичних послуг.

2.3 Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму

Закордонний досвід у сфері публічно-управлінського забезпечення галузі туризму може бути важливим джерелом навчання та натхнення для вдосконалення практик та політики в цій галузі. Деякі країни використовують стратегічне планування та розвиток туризму як ефективний інструмент для стимулювання туристичної діяльності та залучення інвестицій. Наприклад, Нова Зеландія має довгострокову стратегію розвитку туризму, яка враховує економічні, соціокультурні та екологічні аспекти.

Деякі країни вдало використовують маркетингові стратегії та інноваційні підходи для просування своїх туристичних продуктів на міжнародному ринку. Наприклад, Ісландія вдало позиціонує себе як природне чудо з унікальними ландшафтами, що привертає увагу туристів з усього світу.

Багато країн активно впроваджують практики сталого управління в туризмі, спрямовані на збереження та охорону природних та культурних ресурсів. Наприклад, Коста-Рика вважається прикладом успішного сталого туризму, зосередженого на збереженні біорізноманіття та екологічній відповідальності.

Деякі країни активно залучають громадськість до процесів прийняття рішень у сфері туризму. Наприклад, Норвегія має систему громадської участі в управлінні природними туристичними об'єктами, де громадські організації та місцеві жителі мають можливість висловлювати свої думки та ідеї.

На сучасному етапі існують чотири основні підходи до розвитку туристичної індустрії, кожен з яких визначає стратегію розвитку та впровадження. Ці чотири основні підходи відомі нам як *американська модель*, *централізована модель*, *європейська модель* та *комбінована модель*.

Американська модель була сформована після 1997 року, коли уряд США, з міркувань економії бюджету, припинив існування U.S. Travel and Tourism Administration (USTTA), яка відповідала за розвиток туризму. Замість цього була створена Консультативна рада з туризму та подорожей (USTTAB), до складу якої

увійшли провідні представники туристичної галузі, які самостійно фінансують рекламні кампанії.

Централізована модель передбачає створення спеціалізованого державного органу з повноваженнями контролювати всі аспекти туристичної індустрії, включаючи інвестиції, маркетингові дослідження, розробку та виконання стратегій розвитку, а також навчання спеціалістів. Цей підхід є найбільш ефективним для країн, де туризм є ключовим джерелом доходу, а також для країн з розвиненою туристичною інфраструктурою, які прагнуть зберегти свій високий туристичний статус.

Європейська модель регулювання туристичної індустрії, яку більшість вчених вважає оптимальною для України, передбачає вирішення стратегічних питань управління та розвитку туризму на рівні спеціального державного органу в межах економічного міністерства або безпосередньо урядом, але з певною автономією [3].

Яскравим прикладом такої моделі є Франції, де діє Міністерство транспорту та суспільних робіт, аналогічне українському Міністерству інфраструктури, з двома ключовими органами управління туризмом: Державним секретаріатом з питань туризму та Управлінням туризму. З 1987 року за покращення іміджу Франції на міжнародному рівні відповідає асоціація «Maison de la France», створена на партнерських засадах представниками місцевої влади, туристичних фірм, готелів та визначних пам'яток. Асоціація має близько 800 членів і понад 200 працівників, з представництвами у 26 країнах, і лише третина її складу - державні службовці, решта - представники приватного сектору [69].

В Іспанії також існує аналогічна модель державної підтримки туризму. Координація цієї сфери доручена Державному секретаріату з питань торгівлі, туризму та малого бізнесу, який підпорядковується Міністерству економіки і керує декількома туристичними установами, включаючи Іспанський інститут туризму “Turespasa” [72].

Міністерство економіки володіє обмеженими повноваженнями, і основні функції, такі як ліцензування, сертифікація послуг, або створення стратегій для

розвитку туризму, належать до компетенції місцевих органів влади. Ці дії координуються Радою з розвитку туризму, до складу якої входять представники уряду та бізнесу.

Країни, які надають високий пріоритет туризму у своїй національній економіці, часто застосовують *комбіновану* або *гібридну модель* управління цією сферою. Вона передбачає визначення конкретних обов'язків для різних рівнів уряду, забезпечуючи при цьому збалансований розвиток інших економічних секторів. Згідно з даними Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), у понад 80 країнах світу відповідальність за туризм покладена на міністерства та відомства, що відповідають за економіку, торгівлю, транспорт, промисловість та фінанси, тоді як інші країни відносять цю сферу до соціального блоку, включаючи екологію, культуру, освіту та інформацію [5].

Стратегічне керування туристичною галуззю на рівні туристичних центрів не є одноманітним і може бути представлено трьома різними підходами:

Інтегрований підхід: Враховує, що туризм є перехресним сектором економіки і його розвиток має відбуватися у взаємодії з іншими галузями. Регіональна туристична політика повинна бути частиною ширшої соціально-економічної стратегії, що сприяє створенню конкурентоспроможного туристичного продукту з розвинутою інфраструктурою та спеціалізацією на всіх етапах надання послуг.

Територіальний підхід: Підкреслює необхідність розробки специфічних стратегій для регіонів з високим туристичним потенціалом. Це дозволяє зосередитися на розвитку туризму як каталізатора динамічного розвитку території, підвищуючи її конкурентоспроможність.

Кооперативний підхід: Враховує особливості туризму, коли привабливі туристичні об'єкти можуть знаходитися на території декількох адміністративних одиниць, що вимагає ефективної взаємодії та координації між місцевою владою та державними органами [65].

Вплив глобалізації на туристичну діяльність стає все більш помітним у сучасному світі. Глобальні процеси та тенденції не лише змінюють характер

подорожей, але і перетворюють саму сутність туризму як галузі. Зростання доступності транспорту, розвиток технологій, зміни в суспільних стереотипах та споживчих уподобаннях — усе це впливає на споживачів туристичних послуг та на тих, хто надає ці послуги.

Глобалізація утворює нові можливості для подорожей, розширює географію туристичних напрямків, стимулює культурний обмін та економічний розвиток. Проте вона також посилює конкуренцію між туристичними DESTINAЦІЯМИ, впливає на зміну попиту та очікувань туристів, а також має вплив на екологічну та культурну стійкість туристичних місць.

У цьому контексті важливо розглядати глобалізацію як складний процес, який має як позитивні, так і негативні аспекти для туристичної індустрії. Врахування цих аспектів дозволить розуміти сутність змін, що відбуваються у туризмі, та розробляти стратегії управління, спрямовані на максимізацію переваг та мінімізацію негативних наслідків глобалізації для туристичної діяльності.

Глобалізація справді відіграє важливу роль у зростанні туризму в світі. Цей процес створює нові можливості для розвитку галузі та позитивно впливає на економіку, соціальний розвиток та культурну спадщину країн, які приймають туристів. Однак, разом зі зростанням туризму виникають і нові виклики, які потребують уважного управління.

По-перше, необхідно забезпечити сталість туризму, зберігаючи при цьому його позитивний вплив на економіку та навколишнє середовище. Це означає розвиток стратегій, спрямованих на збалансоване використання ресурсів, збереження природних і культурних цінностей та підтримку місцевих спільнот.

По-друге, глобалізація збільшує конкуренцію в туристичній галузі. Це може бути стимулом до інновацій, підвищення якості послуг і зниження цін. Однак, важливо забезпечити, щоб це не призвело до зниження якості та стабільності туристичної діяльності.

По-третє, глобалізація може призвести до культурної однаковості та втрати унікальності туристичних місць. Розповсюдження стандартизації та

гомогенізації культури може призвести до втрати традиційної культурної спадщини та унікальності туристичних місць.

Загалом, глобалізація туризму має як позитивні, так і негативні наслідки. Важливо забезпечити баланс між економічними, соціальними та культурними аспектами розвитку туризму, щоб забезпечити сталий та стійкий розвиток галузі в умовах глобалізації.

На сучасному етапі існує 4 моделі державного управління галузі туризму: американська, централізована, європейська та комбінована. На нашу думку, найкращою для України на даний час буде використання європейської моделі, яка нині і використовується, саме через наявність автономного органу, що регулює туристичну діяльність – Державного агентства з розвитку туризму.

Сутність публічно-управлінського забезпечення галузі туризму полягає в створенні необхідних умов для розвитку галузі. Формою державного регулювання галузі туризму є нормативно-правові акти та механізми, які вони описують в сфері, а змістом - ефективне функціонування цих норм, а саме забезпечення якості та кількості послуг, безпеки туристів, стабільного доходу та сприятливих умов розвитку галузі.

В Україні існує два механізми державного регулювання галузі туризму: адміністративний та правовий. Правовий механізм визначено нормативно-правовими актами, основними з яких є Конституція України, Цивільний кодекс, Господарський кодекс та Закон України «Про туризм», а також Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Адміністративний механізм визначено такими процедурами як ліцензування туристичної діяльності та сертифікація і стандартизація туристичних послуг.

На сучасному етапі існує 4 моделі державного управління галузі туризму: американська, централізована, європейська та комбінована. На нашу думку, найкращою для України на даний час буде використання європейської моделі, яка нині і використовується, саме через наявність автономного органу, що регулює туристичну діяльність – Державного агентства з розвитку туризму.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИЗМУ В ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ

3.1. Сучасний стан розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому регіоні

Задля визначення сучасного стану розвитку туризму, нами в першу чергу було проведено аналіз контенту, опублікованого на офіційних медіа-платформах державного та регіонального рівнів, щоб визначити рівень уваги, приділеної питанням розвитку туризму та рівню його публічно-управлінського забезпечення. В ході цього дослідження ми виявили, що інформація на сайті Запорізької міської ради була обмеженою. Зокрема, в розділі “Новини” за запитом “туризм” було знайдено лише одне повідомлення: “Департамент культури і туризму Запорізької міськради відзвітував про діяльність” від 22 грудня 2023 року [16]. Щодо нормативних актів, то було представлено “Міську програму з розвитку туризму на 2023-2025 роки”, яка також була опублікована 22 грудня 2023 року [3453].

Аналіз сайту Запорізької обласної державної адміністрації показав, що він містить публікації, які стосуються лише попереднього року. Першою з них є інформація про Другий конкурс Interreg “Дунайська регіональна програма 2021-2027”, яка закликає бізнес та інвесторів взяти участь у програмах, спрямованих на покращення Дунайського регіону, зокрема через інвестиції в розвиток культурної спадщини та туризму та на жаль, не стосується Запорізького регіону [30]. Друга публікація, датована 18 березня 2023 року, містить звіт про участь представників ЗОДА в нараді Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, де обговорювалася необхідність негайного початку відбудови. У цьому документі туризм визначається як один з пріоритетних напрямків розвитку та відновлення громад на перспективу 15-20 років [29].

У фокусі нашого аналізу на вебсайті Державного агентства з розвитку туризму опинилися не загальні публікації під тегом “туризм”, а специфічні матеріали, що стосуються Запоріжжя та Запорізької області. На жаль, у зв’язку з інтенсивними бойовими діями в регіоні протягом 2023 року, згадки про Запорізький край на сайті ДАРТ були вкрай рідкісними – лише двічі за весь рік. Обидва згадування мали відношення до значного зниження податкових надходжень від туристичної галузі. Перша з цих публікацій пропонує аналітичний огляд податкових надходжень по регіонах за перше півріччя 2023 року, демонструючи статистику, яка свідчить про зменшення надходжень до державного бюджету на 65% у порівнянні з тим же періодом попереднього року [17]. Друга публікація розглядає динаміку податкових надходжень за перші три квартали 2023 року, згідно з якою надходження скоротилися на 54% порівняно з аналогічним періодом 2022 року [18].

Згідно з проведеним нами аналізом, в Запорізькому регіоні спостерігається значний дефіцит ефективного публічного управління у сфері туризму. Ця проблема має коріння в недостатньо чіткій координації між Запорізькою міською радою та обласною державною адміністрацією. Особливу увагу слід звернути на те, що в структурі ЗОДА існує Департамент культури та інформаційної політики, який відповідає за регулювання туристичної діяльності в області. Водночас, Комунальний заклад “Запорізький обласний центр туризму і краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді” підпорядкований Департаменту освіти і науки і зосереджений на розвитку спортивного туризму та краєзнавства серед молоді [21]. Це вказує на розбіжності в підходах до розвитку туризму на різних рівнях управління, що може впливати на загальне сприйняття туризму в регіоні. Що стосується популяризації Запоріжжя, то комунальний заклад пропонує обмежені послуги, зокрема організацію екскурсій по місту. У 2008 році, на основі фондів та ресурсів Запорізького обласного краєзнавчого музею, було засновано Запорізький обласний туристично-інформаційний центр. Цей центр був створений з метою надання інформаційної підтримки та консультацій для відвідувачів регіону. Незважаючи на свою важливу роль як інформаційного

ресурсу, центр не здобув широкої популярності та визнання серед туристів, на відміну від свого міського аналога, який користується значно більшою популярністю та є більш відомим серед гостей міста. Це може бути пов'язано з різними факторами, включаючи маркетингову стратегію, доступність послуг, а також зручність розташування міського центру для туристів [56].

У місті Запоріжжя ситуація з управлінням туризмом є трохи кращою. Запорізька міська рада має Департамент культури та туризму, який виконує державну політику у цих сферах. У 2018 році було створено Комунальне підприємство “Туристичний інформаційний центр”, яке відповідає європейським стандартам і має сертифікацію ДАРТ, а також включене до офіційного реєстру [65]. Відмінною рисою Департаменту культури та туризму ЗМР є наявність двох спеціалізованих управлінь: Управління культури та Управління туризму, яке поділяється на Відділ іміджевих проєктів та маркетингу та Відділ організації туристичної діяльності [15]. Така структура сприяє кращій координації та ефективному управлінню в галузі туризму, що є ключовим для розвитку та просування регіону як привабливого туристичного напрямку.

Крім проблеми неефективності публічного управління, існує також проблема відсутності консолідованої стратегії. З одного боку, Департамент ЗОДА, керуючись національною стратегією, затвердженою Кабінетом Міністрів, розробив документ, який має більш теоретичний характер, під назвою “Стратегія розвитку туризму Запорізької області на 2021-2027 роки”. З іншого боку, Департамент ЗМР створив “Програму розвитку туризму міста Запоріжжя на 2023-2025 роки”, яка є міським документом. Однією з ключових проблем, вказаних у цій програмі, є відсутність законодавчо встановленої надійної системи збору статистичних та соціологічних даних, а також муніципальної системи моніторингу та оцінки показників туристичної діяльності, що перешкоджає проведенню всебічного аналізу сектору.

Під час аналізу програми, затвердженої ЗМР, було виявлено, що стратегічне планування департаменту, а отже і міської ради, щодо розвитку туризму є неактуальним у світлі повномасштабного вторгнення Російської

Федерації на територію України. Програма не враховує активні військові дії в області, зменшення туристичних потоків та доходів до бюджету, базуючись на статистиці 2019 року. Автори програми визначили пріоритетними напрямками розвитку подієвий туризм, включаючи проведення масштабних гастрономічних та бізнес-форумів, а також масових спортивних заходів, і індустріальний туризм, що передбачає відвідування великих виробництв та підприємств. Однак, враховуючи поточну безпекову ситуацію в Запоріжжі, з постійними обстрілами інфраструктури та частими повітряними тривогами, такий підхід можна вважати значним стратегічним недоліком. Ігнорування реальних умов та поточної ситуації в країні може не лише уповільнити розвиток туризму, але й відобразити діяльність відповідного департаменту як непродуктивну та неефективну [34].

Аналізуючи “Стратегію розвитку туризму Запорізької області на 2021-2027 роки”, можна зробити висновок, що вона втратила свою актуальність, оскільки була затверджена до початку повномасштабного вторгнення. Основною проблемою цієї стратегії є її надто загальний і теоретичний характер. Вона фокусується на покращенні об’єктів, розташованих безпосередньо в обласному центрі, таких як острів Хортиця та Туристичний комплекс “Скіфський стан” [61].

Додатково до вказаної проблеми відсутності координації, можна згадати острів Хортиця як туристичну дестинацію, для якої на міському та обласному рівнях розроблені різні та узгоджені стратегії розвитку. Це свідчить про необхідність більшої взаємодії та узгодження між різними рівнями управління для ефективного розвитку туристичної галузі. Ще одним яскравим прикладом цього може слугувати те, що у більшості областей бренд побудований на основі Місто-Область, а в Запоріжжі наявний лише туристичний бренд міста, а затверджений бренд області – відсутній.

Існує значна проблема публічно-управлінського забезпечення розвитку туристичної галузі в Запорізькому регіоні саме через:

- відсутність адекватної та актуальної стратегії розвитку галузі;
- відсутність взаємодії в цьому питанні між Запорізькою міською радою та Запорізькою державною військовою адміністрацією.

3.2. Основні фактори оптимізації розвитку публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому регіоні

Спираючись на проведений нами аналіз, існує кілька проблем публічно-управлінського забезпечення розвитку галузі туризму в Запорізькому регіоні, які необхідно вирішити:

1. Існує очевидний брак ефективності у публічному управлінні туризмом, що проявляється через слабку координацію між міською радою та обласною державною адміністрацією, що призводить до розриву в управлінських процесах та стратегіях.

2. Чинні програми, призначені для стимулювання розвитку туризму, не відповідають поточним реаліям, зокрема військовим конфліктам, і продовжують опиратися на застарілу інформацію, що підриває їхню релевантність та ефективність.

3. Відсутність уніфікованої стратегії та єдиного бренду для Запорізького регіону, що є ключовим для створення сильного та впізнаваного іміджу, який би сприяв залученню туристів та інвесторів.

Для вирішення проблем, які склалися варто провести певний комплекс заходів. На нашу думку, ефективним буде створення загального для Запорізького регіону Туристично-інформаційного центру (ТІЦ) та розробка спільної стратегії розвитку галузі туризму в регіоні, відповідно до якої кожен з департаментів, як обласний так і міський зможе виокремити програми діяльності на відповідному рівні.

В першу чергу варто створити ту структуру, яка буде посередником взаємодії ЗОДА та ЗМР в цьому питанні. На рисунку 3.1 ми відобразили учасників створення відповідної структури.

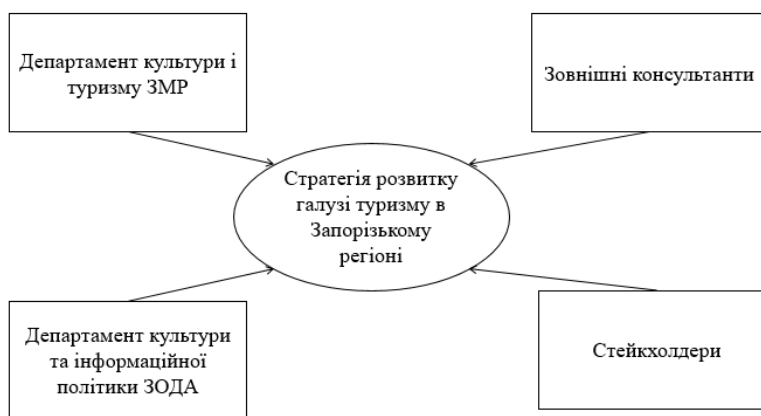

Рис. 3.1.Схема взаємодії учасників

На нашу думку, окрім представників департаментів, необхідно залучити такі сторони:

1. Стейкхолдери – представники туристичної галузі міста та області: музеї, туристичні оператори, туристичні агенти, гідів та представники галузі харчування і гостинності.

2. Зовнішні учасники – фахівці галузі туризму з інших регіонів. Наприклад, в рамках міжрегіональної співпраці можна запросити представників Департаментів та ТПЦів інших областей, залучити спеціалістів ДАРТ, як фахівців сфери публічного управління.

Створення на основі такого співробітництва Координаційної ради з розвитку туризму в Запорізькому регіоні забезпечить єдність в поглядах ЗОДА та ЗМР. Основним завданням в першу чергу буде розробка Стратегії розвитку туризму в Запорізькому регіоні. Розробці стратегії повинен передувати ґрунтовний аналіз поточної ситуації в галузі туризму. Робота над стратегією повинна базуватися на об'єктивних та актуальних даних. Вважаємо за необхідне підкреслити, що ця стратегія, в умовах ведення активних бойових дій на території Запорізької області має бути не довше ніж на період 2 років.

Одночасно з розробкою стратегії необхідно буде чітко визначити спільні та окремі сфери відповідальності та обов'язки ЗМР і ЗОДА. Це необхідно для уникнення повторення в програмах розвитку, а відповідно і неефективного управління та використання коштів. Демаркація сфер впливу допоможе

окреслити в стратегії всі необхідні сфери розвитку та чітку відповідальність за них. Пріоритетні питання варто вирішувати разом, наприклад, як вже було зазначено і в Стратегії ЗОДА і в Програмі ЗМР існують питання, що стосуються розвитку о. Хортиці, як туристичної дестинації, отже варто спрямувати загальні зусилля, чітко розділивши сферу та план заходів.

В умовах повномасштабного вторгнення, стратегія повинна враховувати безліч факторів, що сприяють формування туристичного потоку в регіоні. Основними факторами на нашу думку є безпека та обмеженість руху на певних територіях. В рамках координаційної ради варто створити робочу групу, яка проаналізує стратегії та досвід інших прифронтових областей та країн, що розвивали туризм в умовах ведення бойових дій.

Розробивши загальну стратегію регіону, представниками департаментів необхідно буде сформувати та винести на голосування «Програми розвитку туризму в м. Запоріжжі» для міської ради та «Програму розвитку туризму в Запорізькій області» для обласної державної адміністрації.

Задля ефективного контролю за дотриманням програм та стратегії варто буде сформувати підпорядкований Координаційній рад моніторинговий відділ. В стратегії необхідно буде обов'язково врахувати оціночні таблиці з показниками та їх характеристиками. Є і інший варіант, який можна запропонувати: зробити регулярні звіти департаментів в рамках засідань Координаційної ради кожні півроку або раз на рік. Це допоможе орієнтуватися в поточній ситуації. Результати моніторингу повинні бути використані не тільки в рамках аналізу виконання чинної стратегії, а й при внесенні змін або розробці стратегії на наступний період.

Кроком, який буде сприяти розвитку туризму в регіоні є створення єдиного туристичного бренду. Цей етап буде передбачати залучення фахівців з інших регіонів та ДАРТ, адже спираючись на їх досвід розробити брендбук буде легше. Ми пропонуємо взяти вже наявний бренд міста Запоріжжя та адаптувати або розвинути як бренд Запорізької області з додаванням елементів, що будуть відображати єдність туристичного регіону та його центру.

На основі розробленого бренду, варто створити оновлений Туристично-інформаційного центру Запорізької області за аналогом туристично-інформаційного центру міста. Це ТІЦ стане центром не тільки розвитку туризму, а й місцем для публічних обговорень стратегій та програм та зустрічей Координаційної ради.

Варто зазначити, що ефективне публічно-управлінське забезпечення галузі туризму в Запорізькому регіоні має велике значення для його розвитку та відновлення. Якщо розвиток туризму в Запоріжжі має певну перевагу над обласним, то розвиток галузі в області має значні проблеми. Саме туризм може стати тією сферою, яка буде джерелом фінансування відновлення деокупованих та зруйнованих громад Запорізької області після завершення активних бойових дій на її території.

Насамперед, слід підкреслити, що належне управління та підтримка сфери туризму є критично важливими для прогресу та відновлення Запорізького регіону. Туризм у місті Запоріжжя вже має більш стабільну основу, але на обласному рівні існують серйозні виклики, які потребують негайного вирішення. Перш за все, цей виклик – окупація понад 50% території області. Туризм має потенціал стати ключовим елементом економічного відродження, забезпечуючи необхідні ресурси для відновлення та підтримки місцевих громад, що постраждали внаслідок окупації та бойових дій у Запорізькій області. Відновлення та розвиток туризму можуть сприяти не лише економічному зростанню, але й соціальній стабільності та розвитку.

Нами запропонована стратегія змін публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому, що включає: Створення єдиної Координаційної ради розвитку туризму в Запорізькій області, розробку Стратегії розвитку туризму в регіоні, відповідно до якої ЗМР та ЗОДА повинні будуть прийняти власні Програми розвитку.

Існує значна проблема публічно-управлінського забезпечення розвитку туристичної галузі в Запорізькому регіоні саме через:

- відсутність адекватної та актуальної стратегії розвитку галузі;

– відсутність взаємодії в цьому питанні між Запорізькою міською радою та Запорізькою державною військовою адміністрацією.

Нами запропонована стратегія змін публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому, що включає: Створення єдиної Координаційної ради розвитку туризму в Запорізькій області, розробку Стратегії розвитку туризму в регіоні, відповідно до якої ЗМР та ЗОДА повинні будуть прийняти власні Програми розвитку.

ВИСНОВКИ

Відповідно до нашого дослідження публічно-управлінського забезпечення галузу туризму, проведеного в бакалаврській роботі, була підтверджена наша гіпотеза про необхідність реформувати публічно-управлінське забезпечення галузі туризму на рівні Запорізького регіону. В ході нашого дослідження, було сформовано наступні висновки:

1. Можна стверджувати, що питання публічно-управлінського забезпечення галузі туризму має достатню кількість досліджень в Україні. Більшість науковців, такі як Герасименко В., Михайлюк О., Алексеєва Ю., Домбровська С. роблять акцент на необхідності розвитку саме регіонального публічно-управлінського забезпечення, проте конкретних рішень і досліджень цього питання саме в Запорізькому регіоні немає.

2. Публічно-управлінське забезпечення – це сукупність заходів, інструментів, структур на нормативно-правових актів, що регулюють певну сферу державної політики.

3. Туризм це – галузь економіки, що надає послуги розміщення та перевезення людей з метою відновленню сил людини та культурного просвітництва.

4. При дослідженні публічно-управлінського забезпечення галузі туризму ми керувалися принципами системності, науковості, багатоаспектності. Основні методи нашого дослідження: статистичний аналіз, термінологічний аналіз, контент аналіз та для ефективного розкриття питання.

5. Сутність публічно-управлінського забезпечення галузі туризму полягає в створенні необхідних умов для розвитку галузі. Формою державного регулювання галузі туризму є нормативно-правові акти та механізми, які вони описують в сфері, а змістом - ефективне функціонування цих норм, а саме забезпечення якості та кількості послуг, безпеки туристів, стабільного доходу та сприятливих умов розвитку галузі.

6. В Україні існує два механізми державного регулювання галузі туризму: адміністративний та правовий. Правовий механізм визначено

нормативно-правовими актами, основними з яких є Конституція України, Цивільний кодекс, Господарський кодекс та Закон України «Про туризм», а також Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Адміністративний механізм визначено такими процедурами як ліцензування туристичної діяльності та сертифікація і стандартизація туристичних послуг.

7. На сучасному етапі існує 4 моделі державного управління галузі туризму: американська, централізована, європейська та комбінована. На нашу думку, найкращою для України на даний час буде використання європейської моделі, яка нині і використовується, саме через наявність автономного органу, що регулює туристичну діяльність – Державного агентства з розвитку туризму.

8. Існує значна проблема публічно-управлінського забезпечення розвитку туристичної галузі в Запорізькому регіоні саме через відсутність адекватної та актуальної стратегії розвитку галузі та відсутність взаємодії в цьому питанні між Запорізькою міською радою та Запорізькою державною військовою адміністрацією.

9. В результаті нашого дослідження, нами запропонована стратегія змін публічно-управлінського забезпечення галузі туризму в Запорізькому, що включає: Створення єдиної Координаційної ради розвитку туризму в Запорізькій області, розробку Стратегії розвитку туризму в регіоні, відповідно до якої ЗМР та ЗОДА повинні будуть прийняти власні Програми розвитку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєва Ю.В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: Дис... канд. наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління / Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. Одеса, 2005. 223 с
2. Арестов С. Стандартизація, сертифікація та ліцензування в туристичній сфері : конспект лекцій. Одеса : Од. держ. екол. ун-т, 2021. 82 с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/9839/1/Arestov%20SV_Standart_sert_ta_licenz_v_tur_sferi_KL_2021.pdf (дата звернення: 22.03.2024).
3. Бартошук О. МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД). *Держава і регіони*. 11. Економіка та підприємництво, № 11. С. 62–68. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/bartoshuk.htm (дата звернення: 24.03.2024).
4. Биркович В. І. Модернізація туристичного та рекреаційного потенціалу регіонів України *Статистика України*. 2006. № 3 (34). – С. 83–86.
5. Биркович В. І. Розвиток туристичної галузі в регіоні. *Університетські наукові записки*. 2006. № 2 (18). С. 335-341.
6. Біль М. Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні: теоретико-прикладний аспект : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 228 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20110801.pdf>.
7. Богданова Ж.А. Поняття та види туристичної діяльності в Україні *Вісник ЖДТУ. Сер.: Економічні науки*. 2009. № 4 (50). С. 194-197.
8. Важинський С., Щербак Т. Методика та організація наукових досліджень : Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. 260 с. URL: [http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2558/1/Пос_бник%20МОНД%2008-04%20\(1\).pdf](http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/2558/1/Пос_бник%20МОНД%2008-04%20(1).pdf) (дата звернення: 02.01.2024).
9. Геєць В.М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: Монографія у 2 ч. / За ред. В.М. Геєця, А.А. Мазаракі. Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. Ч. 2. 273 с.

10. Герасименко В., Михайлюк О. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції. Київ : ФОП Гуляє. В.М, 2019. 332 с.

11. Гостєва Н.П. Механізми реалізації державної політики в галузі туризму. *Держава та регіони. Серія "Державне управління"*. 2009. №3. С.27-32.

12. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 8 берез. 2024 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

13. ДАРТ оновив перелік туристично-інформаційних центрів України. *Державне агентство розвитку туризму*.
URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-onoviv-perelik-turistichno-informaciynih-centriv-ukrayini> (дата звернення: 04.05.2024).

14. Дацій Н. В. Соціальні засади інвестування національної економіки : монографія Донецьк : ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2007. 328 с.

15. Департамент культури і туризму Запорізької міської ради - Офіційний сайт Запорізької міської ради. *Запорізька міська рада - офіційний веб-сайт*. URL: <https://zp.gov.ua/uk/organizations/item/107/departament-kulturi-i-turizmu-zaporizkoi-miskoi-radi> (дата звернення: 04.05.2024).

16. Департамент культури і туризму Запорізької міськради відзвітував про діяльність - Запорізька міська рада. *Запорізька міська рада - офіційний веб-сайт*. URL: <https://zp.gov.ua/news/77802-departament-kulturi-i-turizmu-zaporizkoyi-miskradi-vidzvituvav-pro-diialnist> (дата звернення: 04.05.2024).

17. Динаміка податкових надходжень від регіонів за I перше півріччя 2023 року. *Державне агентство розвитку туризму*.
URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nahhodzhen-vid-regioniv-za-i-pershe-pivrichchya-2023-roku> (дата звернення: 04.05.2024).

18. Динаміка податкових надходжень від регіонів за три квартали 2023 року. *Державне агентство розвитку туризму*.

URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dinamika-podatkovih-nahodzhen-vid-regioniv-za-tri-kvartali-2023-roku> (дата звернення: 04.05.2024).

19. Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України. Харків : НАЦ. УН-Т ЦИВІЛЬН. ЗАХ., 2016. 196 с.

20. Дубенко С. Д., Кудлай Т. П., Мельниченко В. І., Плахотнюк Н. Г. Право в державному управлінні : навч. посіб. Київ : НАДУ, 2016. 376 с.

21. КЗ “Центр туризму” ЗОР. URL: <http://centrturizmu.zp.ua/> (дата звернення: 04.05.2024).

22. Лебідь С.Г. Сталий екологічний туризм: сутність та перспективи розвитку в Миколаївській області *Наукові праці Чорноморського державного університету ім. Петра Могили*. Сер.: Екологія. 2010. Вип. 119. С. 69-73.

23. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

24. Леоненко Н. Дослідження моделей державного регулювання у сфері туризму. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. С. 91–97.

25. Леоненко Н. Правовий механізм державного регулювання туристичної сфери України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. Т. 1. С. 69–75. URL: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-1-69-75> (дата звернення: 06.03.2024).

26. Мальська М.П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібн. Київ. : Центр навч. літ-ри, 2004. 272 с.

27. Мельник Р.С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. *Правове суспільство*. 2012. № 6. С. 95-98. ,

28. Мокляк А. Туристські ресурси для потреб іноземного туризму в Україні (у контексті українсько-польських туристичних зв'язків): автореф. дис. ... канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економіка та соціальна географія». Київ, 2014. 17 с.

29. Новини / Розроблення програми комплексного відновлення області: пріоритетні шляхи роботи. *Запорізька обласна державна адміністрація*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/64757/rozroblennya-programi-kompleksnogo-vidnovlennya-oblasti-prioritetni-shlyahi-roboti.html> (дата звернення: 04.05.2024).

30. Оголошення / Оголошено другий конкурс Програми Interreg «Дунайська регіональна програма 2021-2027». *Запорізька обласна державна адміністрація*. URL: <https://www.zoda.gov.ua/news/66437/ogolosheno-drugiy-konkurs-programi-Interreg-dunayska-regionalna-programa-2021-2027.html> (дата звернення: 04.05.2024).

31. Опанасюк Н. А. Державне регулювання туризму в Україні: правові форми, засоби та моделі : колект. монографія / ред. А. Г. Охріменко. Луцьк : Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: упр., технології, моделі, 2018.

32. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності : Закон України від 19 жовтня 2010 р. *Урядовий кур'єр*. 2010. № 214.

33. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності : Закон України від 19.10.2010 р. № 2608-VI : станом на 25 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2608-17#Text> (дата звернення: 14.05.2024).

34. Про внесення змін до програми «Програма розвитку туризму в місті Запоріжжі на 2023-2025 роки» затвердженої рішенням міської ради від 07.12.2022 №86 (зі змінами та доповненнями) - Запорізька міська рада. *Запорізька міська рада - офіційний веб-сайт*. URL: <https://zp.gov.ua/documents/123850-pro-vnesennia-zmin-do-programi-programa-rozvitku-turizmu-v-misti-zaporizhzi-na-2023-2025-roki-zatverdzenoyi-risenniam-mis> (дата звернення: 04.05.2024).

35. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII : станом на 31 берез. 2023 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

36. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII : станом на 23 верес. 2023 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

37. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI : станом на 1 січ. 2024 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

38. Про захист прав споживачів : Закон України від 10.06.2023 р. № 3153-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

39. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII : станом на 31 груд. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

40. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III : станом на 1 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

41. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

42. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29.06.1995 р. № 249/95-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

43. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

44. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III : станом на 2 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

45. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII : станом на 8 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

46. Про підприємництво : Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII : станом на 11 лют. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення: 14.05.2024).

47. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21.01.1994 р. № 3857-XII : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

48. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI : станом на 28 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

49. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

50. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII : станом на 9 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

51. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX : станом на 19 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

52. Про схвалення стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження КМУ від 16.03. 2017 № 168-р. База даних «Урядовий портал». КМ України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>(дата звернення: 28.03.2024).

53. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 02.01.2024).

54. Решетов О., Стежко З. Класична теорія розвитку діалектика. *Наукові записки*. 2013. № 13. С. 156–159. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/1b46d81c-077a-45a0-a944-4b2e34d62ed9/content>.

55. Розділ 7.Філософське вчення про розвиток. Діалектика та її альтернативи. *Лекційні матеріали кафедра філософії Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого*. URL: <http://ftplec.nlu.edu.ua/Лекційні%20матеріали/Кафедра%20філософії/> (дата звернення: 19.05.2024).

56. Сайт Запорізького обласного туристично-інформаційного центру. URL: <http://zotic.zp.ua/> (дата звернення: 04.05.2024).

57. Саух І. Державне регулювання розвитку туризму: сутність поняття та проблеми визначення. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. Економічна теорія та історія економічної думки, № 4. С. 59–66.

58. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.

59. Словник термінів і понять з державного управління/ уклад.:В.Я. Малиновський. Київ.: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2005. -254 с.

60. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : підручник за заг. ред. В.Ф. Орлова. Київ. : Вид-во "Грамота", 2006. 264 с.

61. Стратегії розвитку туризму Запорізької області 2021-2027 рр. *Сайт Запорізького обласного туристично-інформаційного центру*. URL: <http://zotic.zp.ua/strategiyi-rozvytku-turyzmu-zaporizkoyi-oblasti-2021-2027-rr/> (дата звернення: 04.05.2024).

62. Таран Є. Співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління» у трансформаційних процесах України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського..* Серія: Держ. упр., 2020. № 2.. С. 33–37. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6468/2020.2/05> (дата звернення: 02.01.2024).

63. Тарасова В.В., Ковалевська І.М. та ін. Стандартизація, сертифікація та ліцензування в туристичній діяльності : підручник. Житомир : вид-во О. Євенок, 2018. 372 с

64. Тарасова В.В., Ковалевська І.М. Методи відображення туристичної інформації : *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети»*. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. С. 82–89.

65. Теребух А. А. Досвід стратегічного планування розвитку туристичних центрів URL : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/19211/1/41-Terebukh-205-211.pdf>

66. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV : станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

67. Glossary of tourism terms | UNWTO. UNWTO | World Tourism Organization a UN Specialized Agency. URL: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (date of access: 02.01.2024).

68. Keeling D. Management in Government. London: Allen&Unwin, 1972;

69. Maison de la France. Le ministere delegue au Tourisme. URL : http://www.tourisme.gouv.fr/fr/z1/ministere_delegue/org_assoc/maison/

70. Pfifiner J. M., Presthus R. Public Administration. New York: The Ronald Press Co., 1960;
71. Pollitt C. Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford : University Press, 2014. 240 p.,
72. Secretaria de Estado de Turismo y Comercio. URL: <http://www.mcx.es/turismo/default.htm>

ДОДАТКИ

Додаток А

Порівняльна таблиця моделей регулювання розвитку туристичної галузі

Показник	Американська модель	Централізована модель	Європейська модель	Комбінована модель
Орг. структура	Недержавна рада	Спеціалізований державний орган	Спеціальний державний орган у складі економічного міністерства	Розподіл обов'язків між різними рівнями уряду
Джерело фін.	Приватне	Державне	Державне	Змішане
Стратегія розвитку	Рекламні кампанії	Контроль всіх аспектів індустрії	Вирішення стратегічних питань на державному рівні	Баланс між туризмом та іншими секторами економіки

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Селін Артем Станіславович, студент 4 курсу, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування», адреса електронної пошти artemst.selin@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Публічно-управлінське забезпечення розвитку галузі туризму на регіональному рівні» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Селін А.С.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Краснокутський О.В.